

KJAK

Samgongan heldur fram við mentanarkollveltingini

Sirið Steenberg, landsstýriskona fyri Tjóðveldi, hevur lagt uppskot um nýggja ættleiðingarlóg fyri Løgtingið. Nú fáa (eftir donskum leisti sjálvandi) pør av sama kyni – og eisini samlivandi pør – rætt at ættleiða børn!

Jógvan á Lakjuni, løgtingsmaður

Tá ið hjúnabandslógin var til viðgerðar, royndu eg og fleiri við mær at føra fram, at hetta, at devaluera hjúnabandið og gera tað kynsneutralt, er álvarsligasta mál, sum nakrantíð er viðgjørt í Føroyum.

Vit royndu eisini at ávara um, at hetta fór at fáa álvarsamar og óvirskoðiligar avleiðingar fyri samfelag okkara frameftir og verða orsök til eina radikala umbroyting av allari fatan av familju, hjúnalagi og samlívi. Men sitandi samgonga valdi kortini at avtaka hjúnabandið sum stovn bara millum mann og konu og tók ta vanæruligu avgerð at gera hjúnabandið kynsneutralt. Nú kann maður giftast manni og kvinna kvinnu. Tað, at geva tveimum, sum hava hug at liva saman, nøkur borgarlig rættindi, er bara ein lítil partur av hesum og hevði als ikki tørva broyting í hjúnabandslógin. Nei, her lá nakað nógv álvarsligari aftanfyrir. Her bleiv latið upp fyri einari kynsneutralari ideologi, sum hevur til endamáls

at broyta alla siðvenju, og sum verður orsök til eina mentanarkollvelting og eitt siðaskifti í Føroyum, ið gongur beint ímóti tí kristnu siðalæru, sum samfelag okkara í øldir hevur bygt á. Nú koma avleiðingarnar! Ikki tí – avleiðingar sóust beinanvegin. Vit minnst, at bispur straks mátti geva prestunum tænaðstøð, tí samgongan blandaði seg beinleiðis upp í kirkjulig viðurskifti, hóast alt tað kirkjuliga landslagið mótmælti. Hetta var bara byrjanin! Og nú hevur Sirið Steenberg, landsstýriskona fyri Tjóðveldi, lagt nýggja lóg um ættleiðing fyri Løgtingið, sum hevur við sær, at tveir menn, sum liva saman – líkamikið um teir eru í “hjúnabandi” ella ikki – nú kunnu ættleiða børn! Hugsíð tykkum!! – og

tað sama verður við kvinnum. Tað vil siga, at pør av sama kyni nú fara at kunna ættleiða børn! Hetta er syndarligt. Men tú verður ikki skakkur av nøkrum longur! Men tá ið vit nú skulu gera eina føroyska lóg um umstøðurnar hjá børnum, sum vit skulu ættleiða til Føroya, hava vit so ikki skyldu til at geva teimum tað besta av tí besta? Jú, sjálvandi! Og øll vita, at tað besta av tí besta er at vaksa upp í einum heimi við einari mammu og einum pápa! Og hetta er ikki minst galdandi fyri ættleidd børn, sum hava havt eina trupla byrjan upp á lívið og koma úr óstøðugum umstøðum til eina fremmanda mentan. Mamma og pápi eru týðningarmikil sum fyrmyndir í uppvøkstrinum, og børn

hava brúk fyri bæði maskulinum og femininum fyrmyndum fyri at menna sjálsvirði og samleika og fyri at fata og uppliva javnstøðu og viðurskiftini við hitt kynið. Grein 2 í barnarættindasáttmálanum hjá ST ávarar ímóti mismuni og sigur, at sáttmáladóttir skulu taka øll neyðug stig fyri at tryggja, at barnið er vart móti øllum mismuni. At geva tveimum av sama kyni rætt til ættleiðing er júst at gera mismun yvir fyri barninum, tí tá fáa tey ikki møguleikan at fáa bæði eina mammu og ein pápa! Men, hetta er ikki einasta broyting í ættleiðingarlógin! Nei, her er eisini ein onnur sera stór og prinsípiel broyting, sum Sirið Steenberg ætlar at knæseta í føroyskari lóggávu, sjálvandi eftir

donskum mynstri (tað ger Tjóðveldi altíð!). Eftir tí lógini, sum vit hava í dag, kunnu ógift pør ikki ættleiða børn, men nú fara tey at verða javnsett við hjún í ættleiðingarhøpi. Tað vil siga, at nú hevur hjúnabandið heldur einki at siga her! Eg vil fegin gera vart við, at eg mótmæli hesum mentanarkollveltandi politikkinum, og eg haldi tað vera óhugnaligt, at vit hava eina samgongu, sum heldur fram at gera seg inn á tey dýrastu virðini, vit eiga.

Tað almenna má seta greiðari krøv til síni partafeløg

Føroya Arbeidsgevarafelag saknar eina grundleggjandi viðgerð av uppgávu­num hjá almennum partafeløgum og grunnum

Føroya Arbeidsgevarafelag

Tá Atlantic Airways og LÍV herfyri fráboðaðu, at tey hava avgjørt at byggja nýtt hotel í Havn, var tað skjótt at kjak tók seg upp, um hetta er ein uppgáva hjá einum almennum partafelagi. At slíkt kjak kyknar, er ikki so løgið, tí fleiri privat feløg eru longu á gistingarhúsmarknaðinum, ella eru á veg inn á hann. Tí er tað ein náttúrligur spurningur, hví eitt felag undir almennum eigaraskapi skal fara inn á sama marknað.

At almenn partafeløg og grunnar fara undir virkseminum, sum liggur uppat ella í framhald av kjarnuuppgávu­num hjá hesum feløgum, er tó ikki nakað nýtt. Tað eru nógv dømi um hetta,

m.a. innan post, fjarskifti, flogferðslu og ferjusigling. At almenn partafeløg og grunnar verða stovnaðir at reka virkseminum, sum er í beinleiðis kapping við fyrirkur undir privatum eigaraskapi, er uppaftur meira vanligt. Føroya Arbeidsgevarafelag saknar í sambandi við kjakið um hotellvirksemi hjá Atlantic Airways eitt meira grundleggjandi kjak um, hvørjar uppgávur mongu almennu partafeløgini og grunnarnir skulu røkja, og undir hvørjum treytum. Almenn partafeløg eru sett í verðina at røkja eina ávísu, avmarkaða uppgávu. Partafelagsformurin er oftast valdur fyri at geva hesum fyrirkum størri frælsi at skipa seg. Endamálið hevur hevur neyvan

verið, at feløgini skuldu fara undir virkseminum á øðrum økjum. Men tað, at feløgini skulu rekast eftir handilsligum treytum ger, at tað kann virka lokkandi hjá feløgnum at fara undir annað virkseminum afturat upprunaliga kjarnuvirkseminum. Trupulleikin við, at partafeløg undir almennum eigaraskapi á henda hátt fara í kapping við privat partafeløg er, at almenni eigarin saktans kann liva við, at felagið ikki gevur nakað avkast. Slíkt marglæti hevur privati eigarin ikki ráð til. Hann hevur sett sínar pengar í eitt felag, sum skal geva avkast, og um tað ikki eydnast fyrr ella seinni, stöðgar virkseminum. Tí er skjótt, at talan verður

um ójavna kapping, og at privat missa áhugan fyri at kappast á økjum, har alment felag hevur virkseminum. Økta almenna virkseminum kann tí verða viðvirkandi til at troðka burtur privat virkseminum. Afturat hesum økist samlaði vátin hjá tí almenna, tess fleiri handilslig øki, tað almenna og almenn feløg fara inn á. Í 2016 sendi Uttanríkis- og Vinnumálaráðið eitt uppskot til eigarapolitik til ummælis. Hóast uppskotið sum heild var óneyðuga tungt at umsita, vóru tó eisini nøkur góð ting í uppskotinum. M.a. var ætlanin at seta avkastkrav til partafeløg og grunnar undir almennum eigarskapi. Tó heldur Føroya Arbeidsgevarafelag, at áðrenn man

fer at tosa um avkastkrav, eigur landið at spyrja seg sjálvt tveir grundleggjandi spurningar í s.v. øll síni feløg og grunnar: Er tað framvegis neyðugt at hetta virkseminum verður ríkið undir almennum ognarskapi ella kann tað verða steðgað ella einskilt? Um virkseminum skal vera undir framhaldandi almennum ognarskapi, hvussu skilmarka vit so tær kjarnuuppgávur, sum felagið skal røkja, so tað ikki fer í holt við virkseminum á økjum, sum tað privata er betri skikkað at taka sær av? Hetta er tað grundarlagið, sum ein almennur eigarapolitikur má hvíla á. Føroya Arbeidsgevarafelag hevur longu í Vinnusjónarmiðnum frá 2011 gjørt vart við, at al-

mennar fyrirkur, ið kunnu virka í kapping á privata marknaðinum, eiga at verða einskildar, og at avkastkrav eigur at vera til partafeløg og vinnuligar grunnar, har tað almenna hevur ein týðandi leiklut.